

Planbeskrivning

Figur 1. Kartan visar planområdes ungefärliga placering i rött.

Områdesbestämmelser för Millesvik

Säffle Millesviks Klockargård 2:1 m.fl.
Säffle Kommun
Värmlands Län

ANTAGANDEHANDLING 2024-04-08
Antagen av MOB 2024-04-19 §42
Laga kraft 2024-05-22

BAKGRUND

I kommuns översiktsplan (laga kraft 2014) så framgår att alla kommunens kyrkor, med undantag för Millesviks kyrka, omfattas av områdesbestämmelser med utökad lovplikt för att säkerställa kulturvärden i bebyggelsemiljön kring kyrkorna. Eftersom områdesbestämmelser för Millesviks kyrka inte tagits fram så föreslås det i översiktsplanen att detta ska göras. Att ta fram områdesbestämmelser för Millesviks kyrka föreslås även i förslag till ny översiktsplan, Säffle översiktsplan 2040 (granskningshandling 2023-11-28).

PLANENS SYFTE

Syftet med områdesbestämmelserna är att säkerställa kulturvärden i bebyggelsemiljön kring Millesviks kyrka samt att ge kommunen möjlighet att påverka bebyggelseutvecklingen med stor hänsyn till den befintliga miljöns karaktär och särdrag, genom utökad lovplikt.

HANDLINGAR

- Karta med bestämmelser
- Beskrivning (denna handling)

PLANFÖRFARANDE

OMRÅDESBESTÄMMELSER

Områdesbestämmelser regleras i plan- och bygglagen (4 kap 41-43§§). Områdesbestämmelser kan upprättas inom begränsade områden som inte har detaljplan exempelvis om kommunen vill reglera grunddragen i mark- och vattenanvändningen för att säkerställa syftet i översiktsplanen eller för att tillgodose ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken.

Regleringen i områdesbestämmelserna är inte uttömmande och ger inte någon direkt rätt att använda marken på angivet sätt. Byggandets omfattning, som till exempel byggnadshöjd och våningsantal, får inte regleras med områdesbestämmelser. De ger inte heller någon garanterad byggrätt.

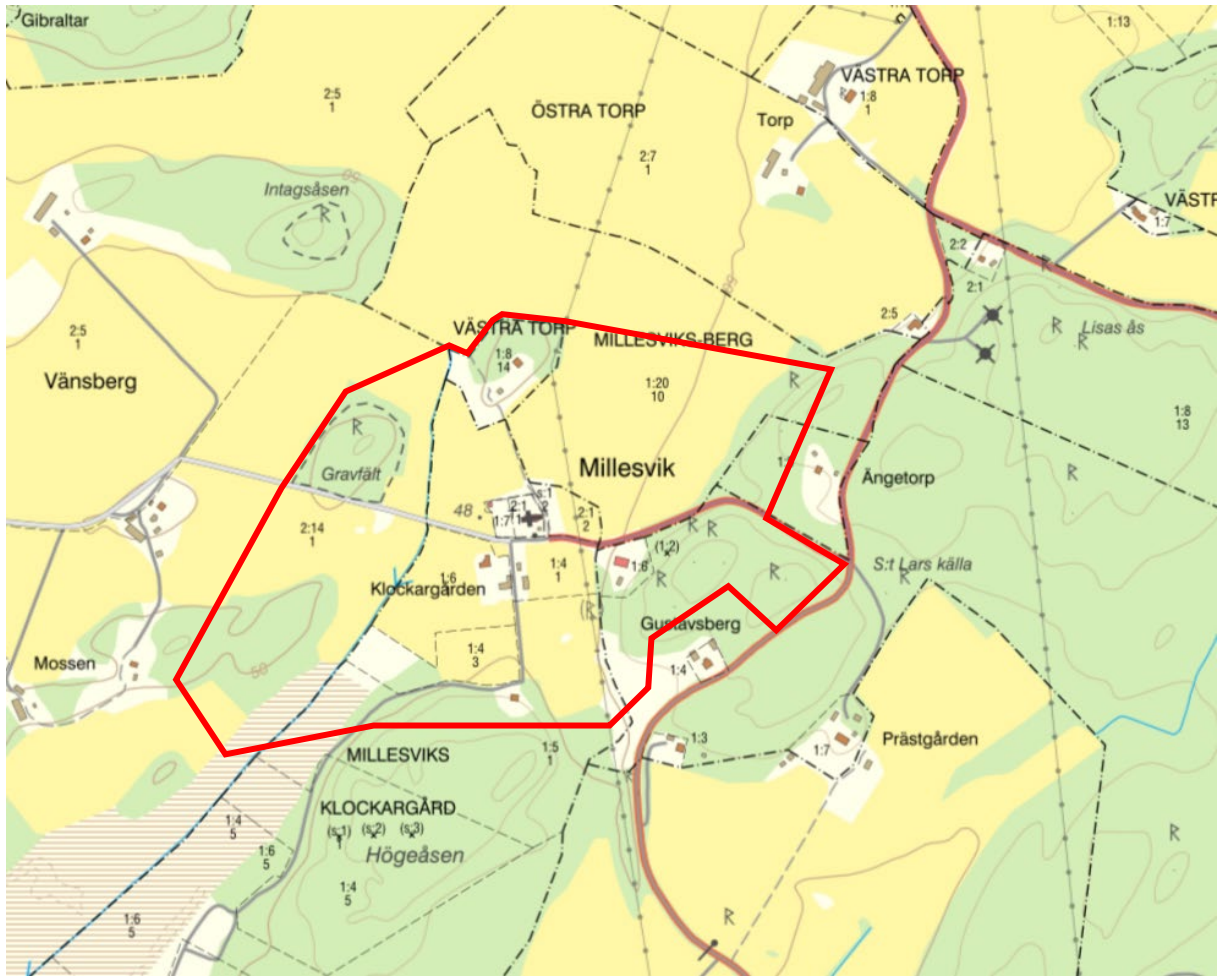
PLANDATA

MARKÄGOFÖRHÅLLANDEN

Planområdet berör 12 fastigheter och en samfällighet.

Avgränsningen av bestämmelseområdet är gjord utifrån upplevelsen av området sett från kyrkan. Genom att inkludera jordbruksmarken närmast kyrkan samt de intilliggande höjddpartierna säkerställs att upplevelsen av området som den är idag kan bibehålls.

Som helhet omfattas fastigheterna Säffle Millesviks Klockargård 1:4, 1:6, 1:7, 2:1 Säffle Millesviks Prästgård 1:6, Säffle Västra Torp 1:8 och Säffle Millesviks Klockargård s:1. Del av fastigheterna Säffle Millesviks Prästgård 1:1, Säffle Millesviks Prästgård 1:2, Säffle Millesviks-Berg 1:20, Säffle Kårud 2:14, Säffle Västra Torp 1:5 samt Säffle Millesviks Klockargård 1:5 berörs också av områdesbestämmelserna.

Figur 2. Kartan visar områdesbestämmelsernas ungefärliga avgränsning.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

GÄLLANDE PLANER

Det finns inga detaljplaner inom området.

I Säffle kommuns översiktsplan (laga kraft 2014) föreslås att det ska tas fram områdesbestämmelser för Millesviks kyrka. Detta är den enda kyrka i kommunen som ännu inte omfattas av områdesbestämmelser. Att ta fram områdesbestämmelser för Millesviks kyrka föreslås även i förslag till ny översiktsplan, Säffle översiktsplan 2040 (granskningshandling 2023-11-28).

FÖRENLIGHET MED MILJÖBALKEN

Området omfattas av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap MB och riksintresse för det rörliga friluftslivet enligt 4 kap MB.

Riksintresse enligt 3 kap. 6 § MB

Området omfattas av riksintresse för kulturmiljövård, 3 kap. 6 § MB avseende Millesvik. Av riksintressebeskrivningen går att utläsa att Värmlandsnäs och särskilt miljöområdet vid Millesvik utgör länets fornlämningstätaste och är av stort arkeologiskt och kulturgeografiskt intresse. Millesviksområdet representerar ett koncentrat av halvöns sammansatta och tidsmässigt varierade fornlämningsbestånd och visar på Värmlandsnäs som länets mest betydelsefulla kontaktzon med Kållandsö och landskapen söder om Vänern. Bronsålderns rösegravar i strandnära lägen liksom järnålderns högar och stensättningar antingen ensamliggande eller samlade i gravfält dominerar. Millesviks 1100-talskyrka, med nuvarande utförande från 1600-talet, i kombination med den medeltida pilgrimsvägen och enskilda gårdsbruk som sträcker sig ned i medeltid-forntid, sammanfattar på ett osedvanligt tydligt sätt kontinuiteten i landskapets bebyggelsehistoriska utveckling. Herremansbebyggelsen på Hjälleskate i tidsenligt 1850-tals utförande illustrerar den fullsuttna jordbruksbefolkningens byggnadsskick.

Vidare så framgår det av riksintressebeskrivningen att nybebyggelse inom riksintresseområdet bör prövas restriktivt samt att kalavverkning eller omföring av jordbruksmark till skogsmark inte bör ske.

Framtagandet av områdesbestämmelser går i linje med värdebeskrivningen för riksintresset.

Riksintresset för totalförsvaret militära del enligt 3 kap. 9§ MB

Området ligger inom stoppområde för höga objekt som är ett påverkansområde för riksintresset för totalförsvaret militära del enligt 3 kap 9§. Mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret skall så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt motverka totalförsvarets intressen.

Uppförandet av områdesbestämmelser för Millesvik bedöms inte påverka riksintresset negativt. Områdesbestämmelserna innebär bland annat utökad lovplikt för höga objekt.

Riksintresse enligt 4 kap MB

Området omfattas av riksintresse för det rörliga friluftslivet avseende Vänern.

I förslag till ny översiktsplan för Säffle 2040 (granskningshandling 2023-11-28) föreslår kommunen att riksintresset istället bör omfatta 300 meter från strandlinjen.

Områdesbestämmelserna för Millesviken bedöms inte påverka riksintressets värden.

Biotopskyddsområde enligt 7 kap. 11§ MB

Vid Millesviks kyrka finns det flera alléträd och andra grova träd. Alléer omfattas av generellt biotopskydd. För åtgärder som riskerar att skada alléträd krävs dispens, samt att samråd enligt 12 kapitlet 6 § miljöbalken kan komma att krävas för åtgärder som påverkar grova träd, hålträd och rödlistade träd som ask och alm.

KULTURMILJÖPROGRAMMET - DITT VÄRMLAND

Områdesavgränsningen för Millesviken i kulturmiljöprogrammet är i stort sett samma som för riksintresseområdet. I områdesbeskrivningen framgår att det kulturhistoriska värdet dels ligger i helheten och samspelet med olika kulturelement, dels i de enskilda fornlämningarnas välbevarade konstruktioner och befintlig bebyggelses utformning, utförande, materialval och färgsättning.

För att skydda värdet anser de i kulturmiljöprogrammet att områdesbestämmelser bör upprättas för området. Vid tillståndsprövning bör särskilt värnas om den samlade miljöbilden och ett bibehållande av byggnadsexteriörernas ursprungliga karaktär. I frågor som berör fornlämningar, kyrkogård eller som annars bedöms påtagligt påverka kulturmiljön ska samråd ske med länsstyrelsen. Vård och underhåll av byggnader bör ske med varsamhet och hänsynstagande till bebyggelsemiljöns och enskilda byggnaders kulturhistoriska kvaliteter. Jord- och skogsbruksåtgärder får ske endast med hänsynstagande till befintliga fornlämningar. Fortsatt hävd av odlingslandskapet är angeläget. Årlig markvård kring gravfältet väster om kyrkan och gravröset vid Nordtorp bör också fortsättningsvis ske enligt särskild skötselplan.

Framtagandet av områdesbestämmelser går i linje med förslag till åtgärder i kulturmiljöprogrammet.

Figur 3. Kartan visar riksintresseavgränsningen för Millesvik enligt 3 kap 6 § MB med den rödstreckade linjen, samt områdesavgränsningen för Millesvik i kulturmiljöprogrammet Ditt Värmland med grått markerat område, i förhållande till föreslaget område för områdesbestämmelser markerat med svart.

Områdesavgränsningen för Millesviken i kulturmiljöprogrammet och för riksintresseområdet enligt 3 kap. 6 § MB för Millesvik är i stort sett detsamma. Bestämelseavgränsningen för områdesbestämmelserna omfattar en mindre del av utpekade område i kulturmiljöprogrammet och riksintresseområde. En avvägning av allmänna och enskilda intressen har gjorts, för att begränsa utbredningen av områdesbestämmelserna så är avgränsningen gjord utifrån upplevelsen av området sett från kyrkan. Genom att inkludera jordbruksmarken närmast kyrkan samt de intilliggande höjddpartierna säkerställs att upplevelsen av området som den är idag kan bibehållas. Inom riksintresseområdet och kulturmiljöprogrammet finns det många fornlämningar utpekade, dessa är även skyddade enligt 2 kap Kulturmiljölagen.

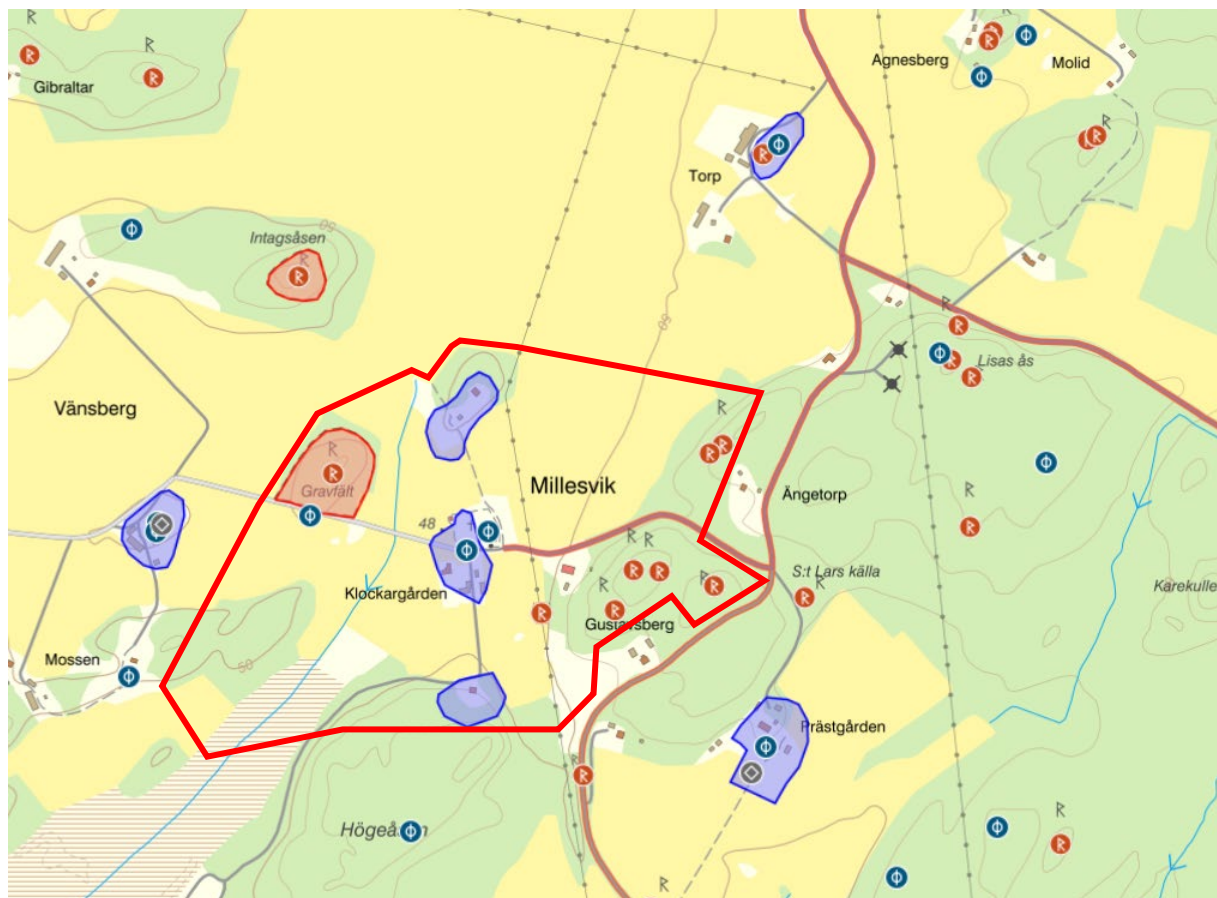
FORNLÄMNINGAR OCH KULTURMINNEN

Inom och i anslutning till området finns många registrerade fornlämningar och möjliga fornlämningar. De fornlämningar och möjliga fornlämningar som omfattas av områdesbestämmelserna består av gravfält, boplatsoområde, gårdstomt, kyrka och stensättningar.

Kyrkan och begravningsplatsen utgör kyrkliga kulturminnen enligt Kulturminneslagen (KML).

Alla fornlämningar, kända som okända, omfattas av Kulturmiljölagen (1988:950).

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap Kulturmiljölagen. Av 2 kap. 2 § KML framgår att till varje fast fornlämning hör också ett så stort område på marken som behövs för att bevara fornlämningen och ge den ett tillräckligt utrymme med hänsyn till dess art och betydelse.

Figur 4. Ungefärlig områdesavgränsning med berörda fornlämningar och möjliga fornlämningar.

Lista över berörda fornlämningar och möjliga fornlämningar inom området:

- Gravfält L2006:3565, fornlämning
Gravfält, 120x90 m (NÖ-SV), bestående av ca 60 fornlämningar. Dessa utgörs av 39 högar, 1 långhög, 19 runda stensättningar och 1 tresidig stensättning.
- Boplatssområde L2005:6251, Möjlig fornlämning
Boplatslämning, osäker utbredning, bestående av 1 ränna och 2 stolphål.
- Bytomt/gårdstomt L2006:4230, Möjlig fornlämning
Bytomt, bestående av 3 gårdslägen.
- Kyrka/kapell L2005:9897, Möjlig fornlämning
Medeltida kyrka, delvis, med medeltida kyrktomt. Kyrkans nuvarande planform härrör sannolikt från mitten av 1700-talet, medeltida murar finns sannolikt bevarade i kyrkans SV-hörn, då dessa murar är betydligt tjockare och med oregelbundna än övriga. I kyrkan finns en dopfont av täljsten daterad till 1200-talet och storklockan daterad till år 1500.
- Boplats L2005:9280, fornlämning
Boplats, med oklar utsträckning, cirka, 30x15 m (N-S).
- Stensättning L2006:3362, fornlämning
Stensättning, närmast kvadratisk, 6x6 m (NÖ-SV) och 0.3 m h.
- Stensättning L2006:3077, fornlämning
Stensättning, rund, ca 10 m diam och 0.4 m h.
- Stensättning L2006:3573, fornlämning
Stensättning, närmast rund, ca 7 m diam och 0.1 m h.

Figur 5. Bilder över fornlämning avseende gravfält.

Figur 6. Bilder över kyrkan och del av gårdstomt.

BESKRIVNING AV OMRÅDET

BEBYGGELSE OCH MARKANVÄNDNING

På Värmlandsnäs finns gott om fornlämningar som vittnar om lång historia av bosättningar. Området har varit bosatt sedan stenåldern där kommunikationer över Vänern, goda odlingsmarker och rikt fiske varit betydande faktorer för bosättningen. Idag finns samlad bostadsbebyggelse främst på västra sidan.

Området kring Millesvik är ett av länets fornlämningstätaste. Enligt uppgifter från Svenska kyrkan uppfördes Millesviks kyrka under tidig medeltid, sannolikt under 1100-talet. Delar av den medeltida kyrkans murverk ingår i det nuvarande långhusets västra del.

Det ursprungliga koret raserades troligen vid sekelskiftet 1700 då kyrkan istället fick ett tidstypiskt, tresidigt avslutat korparti. År 1794 byggdes ett vapenhus i liggtimmer framför långhusets västgavel.

Under 1800-talet tillfogades en sakristia i öster och långhusmurarna höjdes med ett antal varv timmer. Den tornlösa kyrkans exteriör är enkel med vitputsade murar och brädfodrade timmerväggar under ett flackt skiffertak.

Avgränsningen av bestämmeområdet är gjord utifrån upplevelsen av området sett från kyrkan. Genom att inkludera jordbruksmarken närmast kyrkan samt de intilliggande höjpartierna säkerställs att upplevelsen av området som den är idag kan bibehålls.

Figur 7. Bilder över Millesviks kyrka och klockstapel samt kringliggande jordbruksmark.

Bebyggelsen inom områdesbestämmelsen består av ett äldre skolhus i 1,5 plan med stående röd träpanel. Utöver skolbyggnaden och kyrkan så finns det även tre gårdstomter som även omfattas av den möjliga fornlämningen, L2006:4230, som är bestående av 3 gårdslägen. Gårdarna är i varierande standard men är alla uppföra i 1–1,5 plan. Bebyggelsen både inom områdesbestämmelserna och närmast kringliggande bebyggelse utgörs i huvudsak av bebyggelse av agrar karaktär.

Figur 8. Skolbyggnaden.

Figur 9. Karta från 1647 till vänster och från 1794 till höger över området och landskapets bebyggelsehistoriska utveckling.

ADMINISTRATIVA FRÅGOR

ÄNDRAD LOVPLIKT

Inom området ska nybyggnationer och nya anläggningar samrådas skriftligt med kommunen. Utöver de åtgärder som omfattas av bestämmelser i plan- och bygglagen (PBL) gäller detta även de åtgärder som listas nedan. Det skriftliga underlaget ska bestå av minst framställning av syftet med åtgärden, situationsplan, detaljritningar och materialbeskrivning.

Förutom den generella bygglovsplikten gäller inom hela bestämmelseområdet utökad lovplikt för följande åtgärder:

- rivning av byggnad eller del av byggnad
- tillbyggnad för huvudbyggnad
- uppförande eller tillbyggnad av komplementbyggnad, attefallshus och ekonomibygnader
- uppförande av murar, plank eller skärmtak
- omfärgning av byggnad, byte av fasadbeklädnad eller taktäckningsmaterial eller göra andra ändringar av byggnad som avsevärt påverkar dess yttre utseende
- att sätta upp eller väsentligt ändra skyltar eller ljusanordningar
- för uppförande av antenner och basstationer, radiosändande kommersiella radio-, IT- och teleanläggningar.
- för uppförande av solceller på fasad eller hustak.
- skogsplantering på åker-, ängs- och betesmark.
- för schaktning, fyllning och sprängning som påverkar tomtens höjdläge med mer än 0,5 meter eller annan förändring som väsentligt påverkar kulturmiljön.

UPPLYSNING

Planen är upprättad enligt plan- och bygglagen (2010:900).

Områdesbestämmelserna ligger inom stoppområde för höga objekt som är ett påverkansområde för riksintresset för totalförsvaret militära del enligt 3 kap 9§. Mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret skall så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt motverka totalförsvarets intressen.

Inom stoppområde för höga objekt ska alla höga objekt remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del. Höga objekt utanför område med sammanhållen bebyggelse avser objekt som har en höjd över 20 meter. Exempel på höga objekt som kräver remiss till Försvarsmakten är vindkraftverk, telekommunikationsmaster, skorstenar och skyltar.

GENOMFÖRANDETID

Områdesbestämmelser har ingen genomförandetid, de gäller tills de genom beslut ändras eller upphävs.

KOSTNADER

KOSTNADER I SAMBAND MED BYGGLOV

Ett antagande av områdesbestämmelserna kommer inte medföra någon ersättning eller ekonomisk kompensation till de berörda fastighetsägarna.

För åtgärder som kräver bygglov enligt PBL betalas bygglovsavgift av den sökande.

TIDSPLAN

Preliminär tidsplan för planarbetet:

Planuppdrag	Q3 2023
Plansamråd	Q4 2023
Granskning	Q1 2024
Antagande	Q2 2024
Laga kraft	Q2 2024

MEDVERKANDE TJÄNSTEPERSONER

Handlingarna har upprättats av samhällsplanerare Anna Lindstedt, SBK Värmland AB i samverkan med Daniel Nordholm, stadsarkitekt, Peter Pettersson, förvaltningschef Miljö- och byggförvaltningen, Annika Sahlén, planhandläggare.